

Székely Kinga Réka

Karácsony a családban¹

*Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség,
és az emberekhez jóakarát.*

(Lk 2,14)

Kedves Testvéreim! A tegnap este, szentestén, mindnyájan gyönyörködhattunk a karácsonyi történet szépségében, hisz mindnyájan megnéztük a betlehemest. Előadták a kis- és középiskolások, elmondták, elénekelték az egyletesek, hogy mit is ünnepelünk karácsonykor.

Isten megváltót küldött a földre. Ennek a megváltónak a születését üstökös, lángoló csillag jelezte az égen. Észrevették ezt a csillagot a betlehemi határban legeltető pásztorok, ezt követték a napkeleti bölcsek, a három királyok. Üzenetet az angyalok mondtak: Ne féljeteK, emberek, üdvözítő született ma nektek. Az általam felolvasott bibliai vers pedig a karácsony lényegét, a karácsonyi evangéliumot foglalja össze. Amikor az anygallal azt mondjuk, hogy dicsőség a magasságban Istennek, ezzel hálánkat fejezzük ki Istennek, hogy segítséget küldött nekünk a názáreti Jézus, a kiseded által. Isten iránti hálánk azonban csak pusztá beszéd lenne, ha nem bizonyítanánk életünkkel, hogy a földön békességet teremtünk az egymás iránti jóakarát által. Ez a rövid, de tömör evangéliumi mondat, Testvéreim, nemcsak karácsonyi jókívánásgként kell betöltse az ünnepünket, hanem beszédünk és tetteink által valósággá kell váljon életünkben.

Lényegében mindnyájan boldognak szeretnénk a karácsonyt. Isten iránti hálával, emberek iránti békességgel és jóindulattal. Földi, anyagi jellegű vágyaink azonban sokszor útjába állnak ennek az ideális képnek. Megtörténik, hogy nem érkezik el hozzánk a boldog karácsony, mert úgy gondoljuk, hogy nekünk nincs szükségünk az isteni segítségre, s így hálát sem igen érzünk a Teremtő iránt. Sőt

¹ A Magyar Unitárius Egyház Főtanácsa által 2016-ra meghirdetett beszédpályázat második helyezett beszéde. A beszédpályázatra egy karácsonyi és egy általános beszéddel lehetett jelentkezni.

az is megtörténik időről időre, hogy egyenesen elutasítjuk az isteni segítséget, s erre a tévedésünkre csak akkor ébredünk rá, amikor már szinte belepusztultunk.

Az egymás iránti jóakarattal, melyre az angyal buzdít, sokszor hiányzik belőlünk. Rászorolunk a megváltóra, az üdvözítőre, be kellene ismernünk.

Mivel ma nem akarlak látványos, világmegváltó tettekre sarkallni Titeket, Testvéreim, hát így szólok Hozzátok: teremtsük meg a boldog karácsonyt –nem kinn a nagyvilágban, hanem mindenekelőtt otthon, a családban. Először ott.

Karácsonykor itt a lehetőség, hogy kijavítsuk a rosszat, amit eddig tettünk, hogy jobbak legyünk. Készek vagyunk-e arra, hogy családjukban igazi boldog karácsony legyen? Készek vagyunk-e arra, hogy Istennek dicsőséget énekeljünk, hogy a földön békességben éljünk, és egymás iránt jóakarattal viseltessünk?

Hogy nem mindenki van készen erre, bizonyítja Ady Endre egyik elbeszélése. Ady Endrét inkább költőként ismerjük, de prózát is írt, s a most általam bemutatott írása, *Az Árkyak karácsonya*, a rövidpróza egyik remek darabja.

Árky méltóságos úr, vagyis azok közé tartozik, akiknek van, amit aprítani a tejbe, fejtöréseinek tárgya nem a mindennapi betevő falat, hanem a társadalmi ranglétrán való felemelkedés, a jó vadászatok és az úri tréfacsinálás. Van neki egy felesége és öt fia. Lelki alkatát illetően róla nem lehet elmondani, hogy szerető férj és odaadó édesapa, mert házasságára és gyermekeire is eszközként tekint. Fő kérdése, hogy házassága és gyermekei mennyiben segítik őt ahhoz, hogy a gazdagok világában megmaradjon. Azokról a fiairól, akik elvárása szerint élnek, büszkeséggel beszél. Az egyik főszolgabíró, a másik főügyész, tehát teljesítették apai vágyait, parancsait. Azokat a fiait, akik szembementek atyai akarásával, odvas fogaknak nevezi. A család odvas fogai. Első odvas fog Gábor, a legidősebb, aki apja kérése ellenére elment otthonról, nem foglalkozott a gazdasággal, és nem azt vette el feleségül, akit az apja neki szánt. A másik odvas fog: Laci, a legkisebbik, aki hétéves korában meghűlés miatt megsüketült. Mihaszna, semmire sem lehet felhasználni. A harmadik odvas fog Ákos. Mivel Gábor nem vállalta az otthonmaradást, az apa, Árky méltóságos úr, úgy számított, hogy akkor Ákos lesz az, aki vele otthon marad. De Ákos művészlélek, aki fest és rajzol, semmi tehetsége nincs a gazdálkodáshoz. Odvas fog.

A család karácsonyra készülődik. Mindenkit hazahívna. Árky méltóságos úr számítása az, hogy még erőszakkal, zsarolással érvényesíthető az atyai akarat. Az édesanya csak abban reménykedik, hogy fiait jó egészségben viszontláthatja. Mind hazaérkeznek karácsony napjára.

Csak Ákos nem jött. Helyette egy hatalmas csomag levél érkezik. Valaki időrendi sorrendbe rakta, három hónap levelei vannak ott. A levelekből megtudják, hogy Ákos Indiába ment. Tanulni, dolgozni, de leginkább azért, hogy az otthoni

erőszaktól megszabaduljon. Az utolsó levelet másvalaki írta. Benne az áll, hogy Ákos lázban meghalt. Az anya elájul, a többi testvér keserű sírásba kezd, mindenki jajgat. De a méltóságos úr dühöng. Üvölt és csapkod, és így korholja családja tagjait: ki hozta a rosszat a családba? Rátámad Gáborra, rátámad a süket Lacira, majd a feleségére. Te hoztad a rosszat az én családomba. Te hoztad hozzánk a mérget. És miközben így dühöngött a méltóságos úr, és miközben az édesanya a fájdalomtól újra és újra elájult, kint a kántálók énekeltek, mert karácsony volt. A kisded megszületett, Mária és József dicsérték az Istent, az angyalok énekeltek, a pásztorok az istállóhoz mentek, a három királyok ajándékot hoztak. Valaki aztán megkínálta a kántálókat, de mindenkinek a szívét a fájdalom hasogatta: nem ilyen karácsonyt akartam.

Testvéreim, milyen karácsonyt akarunk magunknak, családunknak?

Tudjuk-e családunkban Istent dicsérni, megköszönni neki segítségét, gondviselését? Tudunk-e békeességben élni önmagunkkal és családunk tagjaival? Van-e bennünk elégséges jóakarát, vagy ez csak nagyon ritka vendég súlyos hétköznapjaink után?

Az Árkyak karácsonyát nem kívánom senkinek. Hisz a család nem arra való, hogy eszköznek használjuk, egyáltalán: embertársaink, családtagjaink nem eszközök, őket nem kihasználni, felhasználni, hanem szeretni kell.

Ha pedig valaki nem úgy teljesít a családban, ahogy azt elvárjuk tőle, ha nem azt teszi, amit mi parancsolunk neki, az még nem jelenti azt, hogy ő a család odvas foga, hogy semmirekellő, ahogy Árky méltóságos úr fogalmazott.

Testvéreim, a család életünk alapja. Ha a család erős, lelkileg egészséges, akkor a közösség is erős és lelkileg egészséges lesz. De hogyan tud erős, egészséges lenni egy család? Úgy, testvéreim, ha benne szeretet és megértés van. Nem erőszak, nem egymáson való uralkodás, kényszer, megfullasztás, hanem egymás segítése, elfogadása. Nem felsőbbrendűségi érzés, hanem egymás támogatása.

Mária sem mondta azt Józsefnek annak idején Betlehembe, hogy csak ennyire telik tőled? Csak ilyen férj vagy, csak egy istállóban találsz helyet nekem? Ennyire szegény vagy, ennyire gyámoltalan vagy, hogy én ebben az istállóban kell életet adjak az első fiunknak? Nem, testvéreim, mert Mária az ő férjére nem eszközként nézett, akire mintegy lépcsőfokra fel lehet állni, hanem úgy tekintett, mint a férfira, akit teljes szívéből szeret, akivel le akarja élni az életét. József sem úgy tekintett Máriára, mint egy eszközre, aki anyja után majd arra hivatott, hogy neki főzzön, rá mosson és kiszolgálja, hanem úgy, mint élete társára, akit teljes szívével, lelkével szeret.

A karácsonyi családi történet unitárius értelmezés szerint is csodás történet. Nem azért, mert hinnénk a szeplőtlen fogantatásban, nem azért, mert hinnénk

abban, hogy Jézust csak a Szentlélek nemzette, hanem azért, Testvéreim, mert a nemzés és a szülés szerintünk is isteni csoda. Az emberi élet a földön isteni csoda. Az élet Isten áldása, Isten ajándéka, és a betlehemi kisded születésén keresztül Isten azt üzeni nekünk, hogy szeret minket. A betlehemi kisdeden keresztül Isten buzdít minket, hogy szeressük, fogadjuk el, és gyarapítsuk mi is az életet. A nagy emberi közösség, az emberiség boldogsága a kisebb emberi közösségek, a családok és bennük az egyének boldogságán alapszik. Az utcákon, a tereken, a hatalmas csarnokokban, plázákban és templomokban akkor lesz boldog a karácsony, ha a szívünkben és a családjunkban is megteremtődik a meglelégedés és a boldogság.

Kivetnivalót sokat tudnánk találni önmagunkban is, és egymásban is. Lehetünk elégedetlenek önmagunkkal és családtagjainkkal is. Lehet, hogy nem elég a fizetésünk, több kellene. Hibáztatjuk önmagunkat, hibáztatjuk egymást, nem jó munkahelyet kerestünk, nem jó munkahelyet választott a házastársunk. Lehet, lelkünk mélyén mi is azt szeretnénk, hogy házastársunk kimenjen Nyugatra, és busás fizetéssel jöjjön haza. Lehet, hogy nem tetszik az a fiatal, akivel gyermekünk barátkozik, szerelembe esik. Igen, tudunk kivetnivalót találni önmagunkban és másokban, eleget. Csak egy jelenség, egy dolog, egy isteni talentum akadályoz meg abban, hogy örökösen a kivetnivalót keressük, ez pedig a szeretet. Ez a szeretet hiányzott Árky méltóságos úrból, s mivel ez hiányzott, ő megragadt, bennragadt az elégedetlenség, a durvaság és erőszak sarában.

A szeretet az az erő, mely elcsitítja nemtetszésünket. Ha nem is keres eleget a párom, úgyis szeretem, mert életem párja, ha nem azzal barátkozik a gyermekem, akivel én barátkoznék, úgyis szeretem, mert ő a gyermekem.

Testvéreim, erősítsük meg magunkat Isten szeretetében. Mondjunk dicséretet neki, aki az életet ajándékozza. Éljük ezt az Isten-adta földi életet békességben. Viszonyuljunk egymáshoz jóakarattal, azt keressük egymásban, ami szép, ami jó.

Teljen meg szívünk az élet iránti ujjongással, legyen családjunkban, kisebb és nagyobb közösségeinkben szép, boldog karácsony. Ámen.